

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۳/۰۴

سید عظیم حسینی

تجارت از دیدگاه ادیان، بخصوص از نظر دین اسلام — قسمت پنجم

در مقابل، اگر محیط بازار از چارچوب اخلاقی خود، خارج و اموری چون ربا، کمفروشی، دروغ‌گویی و احتکار بر فضای آن حاکم شود، به مکانی زشت و فسادزده تبدیل می‌شود. بازار سالم، مکانی است که موازین اخلاقی و تجارت دینی در آن رعایت می‌شود و در بازار ناسالم، ربا، کم فروشی و احتکار رواج می‌یابد. بنا بر روایتی از امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام: «شیطان همیشه اول فردی است که به بازار وارد می‌شود و آخرین کسی است که از آن خارج می‌شود». از این سخن درمی‌یابیم که بازار، مکانی است که در آن امکان لغزش برای آدمی همواره وجود دارد. به همین دلیل، شیطان مایل است که زودتر از همه وارد بازار و دیرتر از همه از آنجا خارج شود. در مقابل، خداوند برخی از تاجران و کاسبانی را می‌ستاید که تجارت و داد و ستد، هیچ گاه آنها را از یاد پروردگارشان باز نمی‌دارد. چنان که در قرآن می‌خوانیم: مردانی که هیچ کسب و کار و تجارتی، آنان را از یاد خداوند غافل نمی‌گرداند و نماز را به پا می‌دارند و زکات می‌پردازند (نور: ۳۷). اگر انسان مراقبت لازم را در بازار به عمل آورد، می‌تواند از بازار، مکانی بسازد که عزت او را تأمین کند و دنیا و آخرتش آباد شود و آن را وسیله‌ای برای خدمت به مردم قرار دهد. پیام متن:

۱ - خداوند، تاجرانی را که از یاد خداوند غافل نمی‌شوند، نماز به پا می‌دارند و زکات می‌دهند، می‌ستاید.

۲ - بازار و تجارت سالم می‌تواند یکی از عوامل عزت آفرین برای شخص باشد و موجب آبادانی دنیا و آخرت او شود. فضیلت‌های اخلاقی تجارت در حدیث و روایات اخلاقی فراوانی در زمینه بازار وجود دارد که عمل به آنها، بازار را به محیطی سالم و مطلوب برای کسب و تجارت تبدیل می‌سازد. اکنون برخی از آنها را می‌آوریم :

۱ - آگاهی دقیق از اصول فقهی کسی که فرد عهده دار آن است:

امام علی علیه‌السلام با اشاره به این مضمون می‌فرماید: هر کس بدون

آگاهی تجارت کند، به طور فزاینده‌ای در باتلاق ربا فرو می‌رود

۲ - اقاله یا همان فسخ قرارداد در صورت پشیمانی خریدار.

از امام صادق علیه‌السلام در این باره نقل است: «هر کس تقاضای فسخ

قرار داد را بپذیرد، خداوند سختی‌اش را در قیامت از او برطرف می‌کند».

البته لازم است پیش از عقد قرارداد، جنبه‌ها و ویژه گی‌های امر به طور کامل سنجیده شود تا قرارداد به فسخ نینجامد. فسخ قرارداد در صورت پشیمانی طرف مقابل، آسان گرفتن در خرید و فروش و شجاعت از فضیلت‌های اخلاقی تجارت است.

۳ - آسان گرفتن در خرید و فروش:

این کار برکت و فزونی مال را در پی دارد. پیامبر اعظم ص در حدیثی به تاجران این گونه مژده می‌دهد: «خداوند بخشید کسی را که پیش از شما بوده و هنگام خرید و فروش، آسان‌گیر بود».

۴ - شجاعت

از دیگر ویژه گی‌های پسندیده اخلاقی تاجر است: امیرالمؤمنین علیه‌السلام

می‌فرماید: «تاجر ترسو محروم می‌ماند و خداوند به تاجر شجاع روزی

می‌دهد».

۵ - مشتری پس از خریدن کالا سه بار تکبیر بگوید و دوبار شهادتین را بر زبان

آورد.

۶- کمفروشی

«وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ؛ وای بر کمفروشان». واژه تطفیف، به معنای نقص در وزن است که خداوند، آدمیان را از آن نهی کرده و آن را فساد در زمین خوانده است. همچنین در آیه‌ای از قرآن، خداوند حکایت می‌کند که شعیب به قوم خود گفت: وَ يَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ. (هود: ۸۵).

ای قوم من! پیمان‌ها و وزن را به عدالت تمام دهید، بر اجناس مردم عیب نگذارید، از حق آن نگاهید و در زمین فساد نکنید. پیامبر اعظم ص هنگام نزول این آیه، پنج چیز را سبب نزول عذاب الهی معرفی کرد که یکی از آنها کمفروشی است. به طور کلی، کمفروشان هنگامی که می‌خواهند چیزی را بخرند، حق خود را کامل طلب می‌کنند و هنگامی که می‌خواهند چیزی را بفروشند، از وزن آن می‌کاهند. کمفروشی، از مظاهر فساد بر روی زمین و سبب نزول عذاب الهی است (ادامه دارد)